

Síla slov

Jmenuji se Albert Goras a byl jsem slovně předurčen. Vlastně jsme slovy ovlivněni všichni. Jenom si to neuvědomujeme. A až to zjistíme, bude pozdě. Třeba já jsem to zjistil až po smrti. Z místa, na kterém se teď nacházím, vidím všechno jinak. Nejsou tu žádné vzorce, ani rovnice a už vůbec ne grafy. Všechny tyhle pitomosti, kterými jsem žil, se vytratil stejně tak rychle jako můj poslední výdech. Zbyla tu jen slova, sice zní jinak, ale jsou tady. A vzpomínky. Těch je tu nespočet. Jsou tu snad všechny. Díky těmhle dvěma věcem můžu vyprávět. Už jenom v tomhle je ta magie slov.

Narodil jsem se někdy v únoru, toho roku poprvé sněžilo. Sníh byl prvním důkazem toho, jak je matematika nedokonalá. Možná funguje na nějaké rovnice a nerovnice, ale neumí spočítat, kolik těch bílých smítek z nebe spadlo. Neumí popsat ani tu jejich krásu a zrádnost zároveň, tak jako to umí slova. Sníh je totiž falešný. Tváří se jemně, ale ve skutečnosti se na nás umí doslova sesypat.

Na základní škole mě bavily všechny předměty, obzvlášť ty humanitní. Četl jsem knížky, ve kterých jsem poznával svět. Často jsem se pozastavoval na zvláštních slovech, která v mém okolí nikdo nepoužíval. Byla to taková vznešená slova. Třeba zajímavá nebo blankytná. Chodil jsem po ulici a naslouchal lidem, jak se vyjadřují. Někteří používali nářečí, jiní vulgarismy, které na mě nepůsobily ani tak sprostě jako ošklivě. Nerad jsem je slyšel. Není na nich nic krásného. Nepohladí po duši. Ony ji naopak urazí. Nářečí naproti tomu voní po dobách, kdy vyrůstali naši prarodiče. Některá jejich slovní spojení a zastaralé výrazy nás rozesmějí. Je zajímavé, jak nás mohou slova pobavit nebo v druhém případě urazit. Mají takovou zvláštní moc nad našimi emocemi.

A tak jsem si jen tak chodil po světě, byl jsem malý jazykovědec a četl dál knihy plné jedinečných slov. Bohužel pro mé rodiče znamenaly knihy jenom ztrátu času. Byli to totiž fyzikové. Neviděli nic jiného než jen nudný a až moc hmotný svět. Říkali mi, ať jdu raději propočítávat příklady do matematiky a fyziky. Utrzovali mě v tom, že jediné technika má budoucnost. Později i většina učitelů. Studium jazyka byla pro ně zbytečnost. Tehdy jsem si ještě neuvědomoval, jak moc mě jejich slova jednou ovlivní. Kdybych tak měl někoho,

kdo by mi říkal pravý opak jejich tvrzení a ještě by kladl na jednotlivá slova větší důraz, než moji rodiče. Aby je tímhle způsobem přemohl, protože i na intonaci a důrazu záleží. Hned tomu slovu dají úplně jiný rozměr. Mohou ho tím oslabit nebo i posilnit.

Pak přišla na řadu střední – začátek mého matematického života. Poslechl jsem rodiče, uvěřil, že jedině technické obory, plné matematiky a fyziky, mají budoucnost a začal chodit na technickou školu. Knížky mi nahradily grafy na papírech a slova jsem vyměnil za čísla. Ještě jsem na tom nebyl tak špatně. Pořád mi zbývaly písničky. Nejraději jsem měl ty, které byly plné metafor, a zpívali je zpěváci, jež vás dokázali přesvědčit o hodnotě slov. Jedině při nich jsem opět přemýšlel nad magií slov. Jejich síle a líbeznosti současně. Kdyby mi někdo v té době řekl, že i o ně přijdu, považoval bych ho za blázna. Přece mě o písničky nikdo nemůže připravit. Bohužel jsem se mýlil. A tak jsem později přišel i o písničky. A nejen o ně. S postupem času jsem zapomínal i gramatiku. Nevěděl jsem kdy napsat tvrdé y a kdy měkké. Už jsem ani nepoznal, kdy jsem slova napsal správně a kdy špatně. Třeba taková babička vypadá s tvrdým y opravdu odporně. Mně to ale vůbec nedošlo. Neuvědomoval jsem si ani to, že při každém takto špatně napsaném slově se ztrácí jejich význam a moc. Už jsem začínal myslet jen na rovnice, množiny a funkce. A to jsem ještě nevěděl, že to bude daleko horší.

Pak jsem šel studovat matematiku. Aniž bych si to uvědomil, nahrazoval jsem slova matematickými a fyzikálními výrazy. Ve volných chvílích jsem si počítal příklady. Tohle mi sloužilo jako zábava a ne jako pouhé studium. Stejně jako mí rodiče jsem i já začal odsuzovat knihy. Přišly mi úplně zbytečné, tak jako jim. Neviděl jsem v nich už žádný smysl. Nedokázal jsem pochopit žádnou metaforu a nechápal nic, co by nedávalo racionální význam. Vůbec jsem nemyslel na to, že by mohly opět obnovit mou slovní zásobu, která se v průběhu pár let zvrhla na vzorce. Až teď mi došlo, že na život žádný vzorec neexistuje. Jdou na něj použít jen slova. Slova, kterými můžeme život zachytit ve všech smyslech. Od barev duhy až po vůni čerstvě posekané trávy.

Začal jsem pracovat v matematicko-fyzikálním ústavu. Po dlouhé době jsem se opět zamyslel nad slovy. Když mi rodiče tloukli do hlavy, že jen matematické obory mě uživí, měli pravdu. Oni to těmi slovy totiž předpověděli. A ta slova se do posledního písmene

stala skutečností. Kdyby mě podporovali v literatuře, mohl jsem být člověk s neomezenou slovní zásobou.

Po svatbě a dvou dětech jsem se stal ředitelem toho matematicko-fyzikálního ústavu. Dnes tu instituci mohu prohlásit za spící. Nic se tam totiž nedělo. Jenom se tam neustále počítalo, vůbec nemluvalo, a když ano, tak pouze přesně matematicky. Bez fantazie. Pouze se dokola opakovaly teorie, které předtím prohlásil někdo jiný. Když jste nějaké slovo nahradili jiným, dívali se na vás, jako byste byli z jiné planety.

Po smrti se má ústa otevřela znovu a já mohl začít používat slova, která mě za celý život nikdy nenapadla. Všiml jsem si, jak slova mohou ublížit nebo potěšit. Uvědomil jsem si podstatu kouzelného slůvka – děkuji. Spatřil jsem význam pozdravů, vyznání lásky a omluv. Pochopil smysl jmen a názvů různých předmětů. Zjistil jsem, proč lidé potřebují všechno pojmenovat. Oni totiž slova milují, ale vůbec o tom neví. Neví ani jaký vliv na ně slova mají, a proto někdy dělají věci proti své vlastní vůli a přesvědčení. A já mám teď čas sledovat, jak se lidé s nimi učí zacházet a je málo těch, kteří to s nimi opravdu umí.